

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobkyne **M.**, bývajúcej v K., zastúpenej JUDr. E., advokátkou v R., proti žalovanej **G.**, so sídlom v B., **o 3 321,65 Eur (100.068, Sk) s príslušenstvom**, vedenej na Okresnom súde Bratislava I pod sp. zn. 17C 189/2005, o dovolaní žalobkyne proti uzneseniu Krajského súdu v Bratislave z 25. februára 2009, sp. zn. 4Co 300/2008, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesenie Krajského súdu v Bratislave z 25. februára 2009 sp. zn. 4Co 300/2008 a uznesenie Okresného súdu Bratislava I z 9. júna 2008 č. k. 17 C 189/2005-43 **z r u š u j e** a vec vracia Okresnému súdu Bratislava I na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Bratislava I uznesením z 9. júna 2008 č. k. 17 C 189/2005-43 podanie žalobkyne z 30. júna 2005 odmietol, keď predchádzajúcim uznesením zo 6. septembra 2005 č. k. 17C 189/2005-22 jej žiadosť o ustanovenie zástupcu zamietol pre nesplnenie predpokladov pre oslobodenie od súdnych poplatkov a zrejme bezúspešné uplatňovanie práva. Svoje rozhodnutie odôvodnil tým, že žalobkyňa neodstránila nedostatky podania (ktoré malo byť návrhom na začatie konania) ani napriek výzve súdu. Žalobkyňa síce reagovala na výzvu podaním z 25. marca 2008, avšak vady podania neodstránila. Súd dospel k záveru, že žalobkyňa sa návrhom domáhala zaplatenia 100 068 Sk (3 321,65 Eur) s príslušenstvom ako náhrady škody spôsobenej nesprávnym úradným postupom bez toho, aby ďalej zrozumiteľne a presne zároveň opísala konkrétne rozhodujúce skutočnosti potrebné k tomu, aby bolo zrejmé, čo je predmetom konania, o čom a na akom skutkovom podklade má súd konať a rozhodnúť. Poukázal na to, že nie je povinnosťou súdu predmet konania z hľadiska rozhodujúcich skutočností zisťovať z výsluchu účastníkov konania, resp. inak po ňom

v konaní pátrať ďalšími dôkaznými prostriedkami. Konštatoval, že žalobný petit uvedený v návrhu znejúci na peňažné plnenie logicky ani nevychádza z opisu rozhodujúcich skutočností. Skutkové vymedzenie uplatňovaných nárokov je dôležité z hľadiska posudzovania totožnosti predmetu konania v prípade zmeny žalobného petitu. Popísanie skutkového deja je výlučne záležitosťou účastníka konania, ktorý má o nich vedomosť a nie je právnym posúdením uplatňovaných nárokov a preto na takéto doplnenie žaloby nie je potrebné ustanovenie zástupcu.

Krajský súd v Bratislave uznesením z 25. februára 2009, sp. zn. 4Co 300/2008, uznesenie súdu prvého stupňa potvrdil (§ 219 ods. 1 O.s.p.), pretože ho považoval v celom rozsahu za správne.

Proti tomuto rozhodnutiu odvolacieho súdu podala dovolanie žalobkyňa podaním z 24. apríla 2009, doplnené (po ustanovení jej zástupcu pre dovolacie konanie) podaním z 5. apríla 2013. Navrhla zrušiť rozhodnutie odvolacieho súdu ako aj súdu prvého stupňa a vec vrátiť súdu prvého stupňa na ďalšie konanie. Prípustnosť dovolania vyvodzovala z ustanovenia § 237 písm. f/ O.s.p. a jeho dôvodnosť z § 241 ods. 2 písm. a/, b/, c/ O.s.p. Žalobkyňa poukázala na to, že jej podanie bolo odmietnuté a to napriek tomu, že od podania žaloby sa domáhala ustanovenia zástupcu v tomto konaní z dôvodu, že nie je sama schopná odstrániť vytýkané vady podania, pričom odvolací súd vyslovil, že súd prvého stupňa sa s dokladmi predloženými žalobkyňou dostatočne nevysporiadal a riadne ich nevyhodnotil, preto jeho pôvodný záver o neustanovení zástupcu v konaní bol predčasný. Týmto postupom odňal žalobkyni možnosť konať pred súdom. Ďalej uviedla, že súd nesprávne vyhodnotil dôkazy a vec nesprávne právne posúdil, keď jej podania neskúmal v plnom rozsahu.

Žalovaná sa k dovolaniu žalobkyne nevyjadрила.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.), zastúpený advokátom (§ 241 ods. 1 O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 3 O.s.p.) skúmal najskôr, či tento opravný prostriedok smeruje proti rozhodnutiu, ktoré možno dovolaním napadnúť.

Podľa § 236 ods. 1 O.s.p. dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa.

V prejednávanej veci odvolací súd rozhodol uznesením. Pokiaľ dovolanie smeruje proti rozhodnutiu vydanému v tejto procesnej forme, je tento opravný prostriedok prípustný, ak smeruje proti zmeňujúcemu uzneseniu odvolacieho súdu alebo uzneseniu, ktorým odvolací súd rozhodol vo veci postúpenia návrhu Súdnemu dvoru Európskych spoločenstiev (§ 109 ods. 1 písm. c/ O.s.p.) na zaujatie stanoviska (§ 239 ods. 1 písm. a/, b/ O.s.p.). V zmysle § 239 ods. 2 O.s.p. je dovolanie prípustné tiež proti uzneseniu odvolacieho súdu, ktorým bolo potvrdené uznesenie súdu prvého stupňa, ak a/ odvolací súd vyslovil vo svojom potvrdzujúcom uznesení, že je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu, b/ ide o uznesenie o návrhu na zastavenie výkonu rozhodnutia na podklade cudzozemského rozhodnutia, c/ ide o uznesenie o uznaní (neuznaní) cudzieho rozhodnutia alebo o jeho vyhlásení za vykonateľné (nevykonateľné) na území Slovenskej republiky.

Dovolanie žalobkyne smeruje proti uzneseniu odvolacieho súdu, ktoré nevykazuje znaky niektorého z vyššie uvedených uznesení. Prípustnosť dovolania preto z § 239 ods. 1 a 2 O.s.p. nemožno vyvodit'.

Vzhľadom na zákonnú povinnosť (§ 242 ods. 1 veta druhá O.s.p.) skúmať vždy, či napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nebolo vydané v konaní postihnutom niektorou z procesných vád uvedených v § 237 O.s.p., neobmedzil sa odvolací súd len na skúmanie prípustnosti dovolania podľa § 239 O.s.p., ale sa zaoberal i otázkou, či konanie nie je postihnuté niektorou z vád vymenovaných v § 237 písm. a/ až g/ O.s.p. V zmysle § 237 O.s.p. je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu (rozsudku aj uzneseniu), ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát. Vady v zmysle § 237 písm. a/ až e/, g/ O.s.p. dovolateľka nenamietala, tieto nevyšli najavo ani v dovolacom konaní.

So zreteľom na obsah dovolania dovolací súd osobitne skúmal, či konanie nie je zaťažené vadou v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p..

Pod odňatím možnosti pred súdom konať v zmysle tohto ustanovenia treba rozumieť taký závadný procesný postup súdu, ktorým sa účastníkovi znemožní realizácia jeho procesných práv, priznaných mu v občianskom súdnom konaní za účelom obhájenia a ochrany jeho práv a právom chránených záujmov. O vadu, ktorá je z hľadiska § 237 písm. f/ O.s.p. významná, ide najmä vtedy, ak súd v konaní postupoval v rozpore so zákonom, prípadne s ďalšími všeobecne záväznými právnymi predpismi a týmto postupom odňal účastníkovi konania jeho procesné práva, ktoré mu právny poriadok priznáva.

Podľa ustálenej súdnej praxe k odňatiu možnosti konať pred súdom môže dôjsť nielen činnosťou súdu, ktorá rozhodnutiu predchádzala, ale aj samotným rozhodnutím. Takýmto rozhodnutím je aj uznesenie odvolacieho súdu, ktorým potvrdil uznesenie súdu prvého stupňa o odmietnutí podania, hoci pre takýto postup podmienky neboli splnené.

V danej veci sa žalobkyňa návrhom doručeným Okresnému súdu Bratislava I 4. júla 2005 domáhala zaplata 100 068, Sk (3 321,65 Eur) s príslušenstvom ako náhrady škody spôsobenej nesprávnym úradným postupom. Uviedla, že „12.7.04 vec bola pridelená prokurátorovi, ktorý vo veci nekonal tým porušil zákon 514 a tým vznikla uvedená škoda skutočná aj morálna nechal ma v právnej neistote“. Zároveň v tomto podaní požiadala o oslobodenie od platenia súdnych poplatkov ako aj o ustanovenie advokáta na zastupovanie v tomto konaní. Uznesením zo 6. septembra 2005, č. k. 17 C 189/2005-22, Okresný súd Bratislava I zamietol žiadosť žalobkyne o ustanovenie advokáta, ktoré Krajský súd v Bratislave uznesením z 31. októbra 2006, sp. zn. 8Co 431/2005, 8 Co 464/2006, potvrdil. Uznesením zo 14. februára 2008, č. k. 17 C 189/2005-40, Okresný súd Bratislava I vyzval žalobkyňu, aby svoje podanie doplnila tak, že uvedie rozhodujúce skutočnosti odôvodňujúce nárok voči žalovanej, keď v návrhu uvádza, že jej vznikla škoda v dôsledku nekonania prokurátora a odvoláva sa na zákon č. 514/2003 Z.z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci. Uviedol, že je potrebné presne špecifikovať, v čom spočíval nesprávny úradný postup a v čom vidí porušenie povinnosti žalovanej, presne vymedziť ako dospela k výške požadovanej ujmy a zdôvodniť príčinnú súvislosť medzi porušením povinnosti a vznikom škody. Ďalej ju vyzval na špecifikáciu petitu, presné znenie výroku tak, aby bol vykonateľný a špecifikáciu príslušenstva. Zároveň ju poučil v zmysle § 43

ods. 2 O.s.p. o dôsledkoch neodstránenia vytknutých väd. Žalobkyňa na výzvu reagovala podaním z 25. marca 2008 tak, že jej podanie je komplikované, návrh vyžaduje „hlbšie vstúpiť do práva a to vo väčšom rozsahu“, preto žiada ustanoviť právneho zástupcu a oslobodiť ju od súdnych poplatkov.

Podľa § 43 ods. 1 O.s.p., sudca alebo poverený zamestnanec súdu uznesením vyzve účastníka, aby nesprávne, neúplné alebo nezrozumiteľné podanie doplnil alebo opravil v lehote, ktorú určí, ktorá nemôže byť kratšia ako desať dní. V uznesení uvedie, ako treba opravu alebo doplnenie vykonať.

Podľa § 43 ods. 2 veta prvá O.s.p., ak účastník v lehote podľa odseku 1 podanie neopraví alebo nedoplní a pre uvedený nedostatok nemožno v konaní pokračovať, súd odmietne podanie, ktoré by mohlo byť podľa svojho obsahu návrhom na začatie konania.

Výklad a používanie § 43 ods. 1 a 2 Občianskeho súdneho poriadku musí v celom rozsahu rešpektovať základné právo účastníkov na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky. Všeobecný súd musí vykladať a používať citované ustanovenie Občianskeho súdneho poriadku v súlade s účelom základného práva na súdnu ochranu. Interpretáciou a používaním tohto ustanovenia nemožno obmedziť základné právo na súdnu ochranu bez zákonného podkladu (II. ÚS 154/08). Prílišný formalizmus pri posudzovaní úkonov účastníkov občianskeho súdneho konania a nadmerný tlak na dopĺňanie takých náležitostí do procesných úkonov účastníkov, ktoré nemajú oporu v zákone, ktoré idú nad rámec zákona alebo nemajú základný význam na ochranu zákonnosti, nie sú v súlade s ústavnými princípmi spravodlivého procesu. Sám Občiansky súdny poriadok to vyjadruje tak, že umožňuje odmietnuť podanie podľa § 43 ods. 2 O.s.p. len vtedy, ak v konaní nemožno pre nedostatky podania pokračovať. Pokračovanie v konaní treba chápať ako možnosť súdu konať a rozhodovať bez zásadnejších prekážok.

Podľa dovolacieho súdu z návrhu na začatia konania a z jeho doplnení nepochybne vyplýva, čoho sa žalobkyňa domáhala – zaplata sumy 100 068, Sk (3 321,65 Eur) od žalovanej (podľa názoru žalobkyne titulom zaplata náhrady škody v dôsledku nekonania prokurátora). Možno teda konštatovať, že tým žalobkyňa vymedzila predmet konania aj po skutkovej stránke. Navyše právne posúdenie zistených skutkových okolností a ich podriadenie pod určitú právnu normu je úlohou súdu. Súd musí vec právne posúdiť

podľa zodpovedajúcej normy bez ohľadu na to, či je v žalobe uvedený (alebo správne uvedený) právny dôvod požadovaného plnenia.

Podľa § 47 ods. 1 O.s.p., do vlastných rúk treba doručiť písomnosti, pri ktorých tak ustanovuje zákon, a iné písomnosti, ak to nariadi súd.

Z obsahu spisu vyplýva, že súd prvého stupňa doručoval žalobkyni výzvu na odstránenie väd návrhu do vlastných rúk. Z doručienky pripojenej na č. l. 39 vyplýva, že túto zásielku súdu prevzal 24. apríla 2007 „splnomocnenec“, pričom zo spisu vyplýva, že žalobkyňa v tom čase nebola zastúpená v konaní advokátom, ani nesplnomocnila žiadnu osobu na svoje zastupovanie v tomto konaní. Nedodržanie zákonom stanoveného postupu pri doručení zásielky určenej do vlastných rúk má za následok neúčinnosť doručenia zásielky. Na tomto mieste je potrebné uviesť, že súd prvého stupňa v celom konaní (avšak rovnako aj odvolací súd) nevenoval žiadnu pozornosť okolnosti doručovania svojich súdnych zásielok. Z vyššie uvedeného však vyplýva, že žalobkyňa nebola súdom prvého stupňa účinne vyzvaná na odstránenie väd návrhu, keď táto výzva jej nebola doručená do vlastných rúk.

So zreteľom na vyššie uvedené možno uzavrieť, že okresný súd odmietnutím podania v zmysle § 43 ods. 2 O.s.p., hoci zákonné podmienky pre takéto rozhodnutie splnené neboli a krajský súd tým, že nezjednal nápravu a rozhodnutie ako vecne správne potvrdil, nepostupovali správne. Takýmto postupom odňali žalobkyni možnosť konať pred súdom v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p.

Keďže výskyt niektorej z procesných väd uvedených v § 237 O.s.p. je zo zákona dôvodom zakladajúcim prípustnosť dovolania a zároveň ide o dôvod, pre ktorý musí dovolací súd napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu vždy zrušiť, Najvyšší súd Slovenskej republiky napadnuté uznesenie odvolacieho súdu a tiež súdu prvého stupňa podľa § 243b ods. 1 O.s.p. zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie (§ 243b ods. 3 O.s.p.).

V novom rozhodnutí rozhodne súd aj o trovách pôvodného a dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 veta tretia O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3:0.

P o u ě n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 22. augusta 2013

JUDr. Eva S a k á l o v á, v. r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia: Lenka Pošová